

Grækarismessudag varð í Vágsbotni í Tórshavn avdúkaður minnisvarðin, sum myndahøggarin Hans Pauli Olsen hevur gjørt yvir Nólsoyar-Páll. Í trimum greinum í Sosialinum gevur Hans Jacob Debes, professari, dr.phil., eina lýsing av manninum og samtíð hansara.

NÓLSOYAR-PÁLL

– maðurin og samtíðin

3. partur

Royndin siglir

Tá ið Nólsoyar-Páll var komin norður í Vág, sendi hann fútanum boð um, at hann ætlaði sær at gera ferðina, og boð um, at skip hansara varð avgreitt har norðuri og farmurin kannaður, so at myndugleikarnir vistu, at einki, ið ikki var loyvt, var umborð. Fútin játtaði og fekk tveir menn at kanna farmin; teir funnu bert skipsvistur, kol og 114 troyggjur í skipinum. Teir fylgdu skipinum út frá landi og lótu so Nólsoyar-Páll skipspappírini. Ikki fyrr enn nú – 31. mai – slapp *Royndin Friða* av stað. Tað er helst vert at geva gætur, at tað er fútin einsamallur, sum gevur loyvið, og at kommandanturin ikki hevur undirskrivað. Helst hevur Løbner ikki torað at seta seg ímóti longur, nú hann visti, at Nólsoyar-Páll fór kortini, og til tess at halda seg sjálvan leysan av loyvinum hevur hann latið Hammershaib fúta einsamallan geva loyvið. Annars var manngongdin vorðin tann, at Løbner setti skrivini saman, og at fútin setti navn sitt undir aftaná. Løbner og fútin sendu samstundis bræv til Rentukamarið um tann freka atburð, sum Nólsoyar-Páll hevði sýnt allan veturin, og sum »hans anhang af almuen» høvdu stuttleikað sær við. Serliga nevna teir »en spottevisse i det færøske sprog [Fuglakvæðið] i hvilken han under fugleslækten har ladet adskillige embedsmænd her i landet trine frem paa en haandeende maade... man ved, at den har rouleret omkring i landet, og der siges, eksemplaret skal have kostet 5 mark, og dog har det ikke været os muligt at opbringe et eneste, ja, skændigt er det, at børn paa gaden i Thors-havn ved at afsynge enkelte vers og give

forklaring paa hvem og hvad der forstaaes ved hver deri nævnt fugl...»

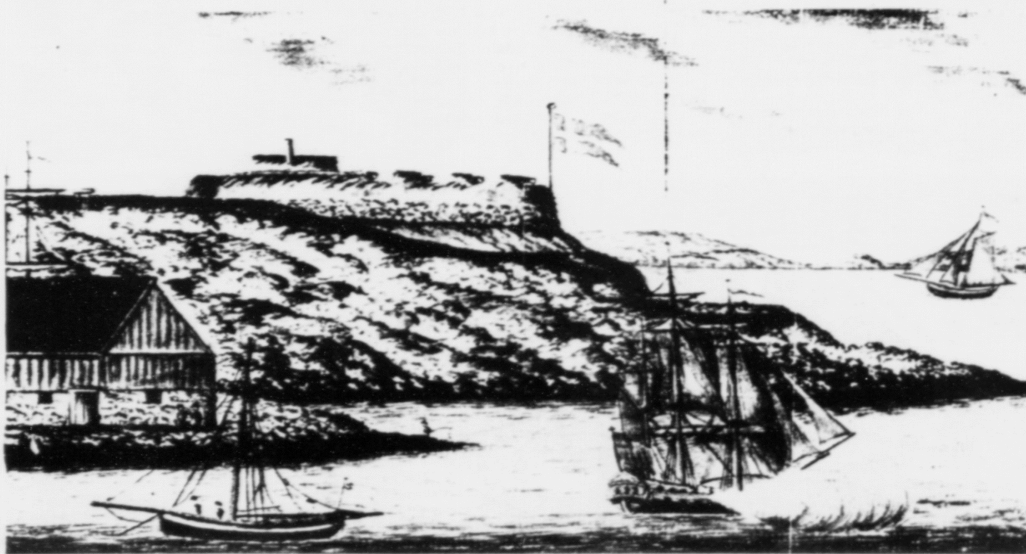
Seinast í juni mánaði kom *Royndin Friða* til Keypmannahavnar. Tollvaldið har legði hald á 300 troyggjur umborð á skipinum. Í Føroyum hevði Nólsoyar-Páll sagt seg hava 114 troyggjur við. Men hann hevði havt nóg meira av farmi við, enn hann hevði givið upp fyri myndugleikunum í Føroyum. At hann hevði verið nær um ein mánað um ferðina av Klaksvík til Keypmannahavnar er neyvan bert komið í tvørligum byrði. Eftir at hann var deyður, kom upp, at hann hevði lagt inn í Hasøen í Noregi 17. juni og har selt einum umboðsmanni hjá einum keypmanni í Keypmannahavn vøru fyri góðar 2.700 ríkisdálar; høvuðsparturin var 2.600 troyggjur. Í Keypmannahavn fekk hann goldnar 900 ríkisdálar av hesum peningi. Hvussu hann hevur kunnað havt hesar vøru umborð, hóast skipið varð efturhugt, ella hann; er komin aftur til lands eftir teimum, er ógjørligt at siga. Í august mánaði var frætt um henda handil til Føroya, og Løbner og fútin sendu klagu til Rentukamarið.

Føroyingar í Kiel

Í Keypmannahavn vildi handilsstjórnin hvørki lata Nólsoyar-Páll fáa farm heim við ella lata honum troyggjurnar aftur at taka við til Føroya. Undir teimum spentu politisku viðurskiptum millum Danmarkar og Bretlands helt krúnprinsurin (seinni Fríðrikur VI), sum síðan 1784 hevði verið stjórnarleiðari fyri hin sjúka fadrið, til í Kiel í Holsteini. Teir fyra føroysku sendimennir fóru hagar við bønabrævum,

Nólsoyar-Páll

sum samtykt var á fundinum í Havn 25. august árið fyrri. Teir bóðu krúnprinsin um at geva føroyingum loyvi at sigla við farmi fyrri handilin, til tess at venja teir til sjómenn, so teir kundu røkja fiskiskap og sigla við kóli, so at teir, frihandilin kom, kundu røkja hann við egnum skipum og egnum fólki.

Hjá krúnprinsinum fekk Nólsoyar-Páll heilt aðra móttøku enn hjá Rentukamarinum, har teir mest kendu Nólsoyar-Páll frá skrivum embætismanna í Føroyum, og hann varð uppfataður sum felags figgindi teirra. Í brævi til Rentukamarið tekur krúnprinsurin til »Den af Nolsøe viste vindskibeligbed, hvorved det er blevet ham muligt at bygge det første skib paa Færøerne, synes i særdeleshed at fortjene opmuntring og langt fra at lægges hindringer i vejen». Hann gav Rentukamarinum boð um at lata Nólsoyar-Páll fáa farm við til Føroya og tær tiknu troyggjurnar aftur. Rentukamarið hevur sjálvsagt verið illa við. Har royndu menn at verja seg við at vísa á, at takstpolitikkurin var beinur, tí at hann fimm tey seinastu árin hevði givið góðar 37.000 ríkisdálar í kongsins kassa. Krúnprinsurin tulkadi hetta stóra avlop beint tvørturímóti